Ч. 307 (13.852). Львів, четвер 15. листопада 1934. Pocztową opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Обєднання" відкликується до амер. уряду в справі допомоги голодним України.

У суботу 27-го жовтня відбулося в Джерсі Ситі річне засідання головного уряду Обєднання Українських Орґанізацій в Америці. Д-р Л. Мишуга подав подробиці діяльности орґанізації за минулий адміністраційний рік. „Обєднання" видало в цьому році книжку про голод на Україні, а тепер викінчує вже друк книжки „Спирит оф Юкрейн". (Дух України).

Зі звіту головного фінансового секретаря, Дмитра Галичина, показалося, що за минулий рік зібрано для рідного краю 17.140 дол., уже сума допомоги на рідний край за час істнування „Обєднання" винесла 233.328.15 долярів.

Засідання обговорило низку важних справ, як: справу військового вишколу, справу летунства, справу фармерських осель, справу розвою музичної культури, справу молоді, то-що.

Засідання постановило вислати відклик до департаменту стейту, щоб він вплинув на совітський уряд не забороняти вести далі допомогу голодуючим на Україні. Подібний заклик рішено вислати до Ліґи Націй. Постановлено заложити протест проти румунського уряду, що заборонив святкувати ювилей Федьковича на Буковині.

ПІДГОТОВА СВЯТ НА ЧЕСТЬ О. Ю. ФЕДЬКОВИЧА.

Краєвий Комітет для вшанування памяти О. Ю. Федьковича розіслав свій поклик святкувати у грудні ц. р. в сполуці зі святом „Просвіти" 100-ліття уродин О. Ю. Федьковича до 104 редакцій українських часописів і журналів, а саме: у Львові 48, у краю 15, за кордом 41; крім цього вислано цей поклик до 84 філій „Просвіти" у краю та до 18 українських товариств за кордоном. Отже розіслано 206 покликів: у край 147 і за кордон 59 (Буковина 6, Закарпаття 5, Югославія 1, Франція 6, Бельгія 3, Швайцарія, Австрія, Німеччина по кілька на одну спільну адресу, Півн. Америка 16, Канада 10, Арґентина 3, Бразилія 3 і Далекий Схід 2). З краєвої преси досі зустрічали ми ці поклики у 12-х львівських і 3-ох провінціональних часописах.

Крім того Головний Виділ Т-ва „Просвіта" видав окремий свій обіжник до всіх своїх філій, і через них до читалень. Маємо вже звістки від кількох десятків філій „Просвіти", що й вони приготовляють у себе ці свята, а деякі з них назначили вже і їх речинці.

Краєве свято-академія у Львові назначене на неділю, 9. грудня ц. р. у міському Великому Театрі, в 12-ій год. вполудне. Цікаву й оригінальну програму цього свята виконають найкращі сили. Хори „Львівський Боян", „Бандурист" і „Сурма" виступлять спільно з малознаними у нас композиціями до слів Федьковича. Один із артистів-різьбарів підготовляє монументальне погруддя Поета. Т-во „Просвіта" вже друкує і на днях випустить окрему книжечку про життя, творчість і значіння О. Ю. Федьковича в опрацюванні д-ра В. Сімовича і д-ра І. Брика.

Гасло: „Місяць грудень цього року „Просвіті" й Федьковичеві стає вже дійсністю.

ТАЄМНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ЛЬОНДОНІ.

ЛЬОНДОН, 13. 11. ПАТ. Нарада делегата канцлера Гітлера фон Рібентропа з мін. Іденом тягнулася майже цілу годину. Здогадуються, що темою нарад були теперішні зброєння Німеччини. Німецькі політичні кола заперечують наче би Рібентроп мав повновласти до переговорів у справі повороту Німеччини до Женеви. Рібентроп запропонував у Льондоні, щоби великі держави вернулись до Німеччини з формальним питанням, в якій стадії є німецькі зброєння. Тоді Німеччина зясувала би теперішній стан своїх зброєнь, який великі держави приняли би до відома; таким чином дали би свою згоду на рівноправність Німеччини. Щойно тоді Німеччина вернулась би на розброївну конференцію і до Ліґи Націй.

Форін Офіс оголосив комунікат, що Рібентроп обговорював з мін. Іденом тільки міжнародне положення.

Бурхливі протиіталійські демонстрації.

У Загребі відбулися бурхливі протиіталійські демонстрації з нагоди роковин договору у Рапальо, на основі якого Югославія мусіла зректися дальматійського побережжа для Італії. Перед будинком університету зійшлася кількатисячна юрба, яка намагалася дістатись під будинок італійського консуляту. Сильний відділ поліції розігнав демонстрантів і арештував кільканадцять осіб.

ДУМЕРҐ ОБВИНУВАЧУЄ ФРАНЦУСЬКИХ ПОЛІТИКІВ.

ПАРИЖ, 13. 11. ПАТ. Колишній премієр Думерґ заявив представникові „Л' Ордр", що вибір нового премієра був вирішений ще перед убивством короля Олександра у Марселі. Тому Думерґ рішився уступити, складаючи жертву зі своїх останніх сил. Поведінка зі мною — каже Думерґ — і щоденні підступні наради не подобались мені. Згадуючи про закордонну політику, Думерґ заявив, що головною цілю Німеччини є і буде прилучення Австрії. Там є найбільша небезпека. Німеччина нічого не зріклася. Жде на Австрію, опісля на Европу.

Шпигунська афера в Румунії.

БУКАРЕШТ, 13. 11. ПАТ. Щоденник „Люпта" повідомляє, що влада арештувала двох фотографів з департаменту летунства тому, що загинули дуже важні документи. Щоденник пише, що частину вкрадених документів вивезли до Німеччини. Здогадуються, що в Румунії викрили широко розгалужену шпигунську орґанізацію.

Maxima cura.

На маргінесі лемківської апостольської адміністратури.

Maxima cura — найбільшою журбою називається папський декрет з 1910 р. про усування парохів епископом без переведення формального канонічного процесу. Є це — так сказатиб — надзвичайне церковно-адміністраційне поступовання, що надає епископові право по засягненні думки двох консульторів усунути священика з дотеперішньої його парохії без можности дальшого відклику проти цього рішення, яке є остаточне. Ratio legis повищого декрету є справді найбільша журба — maxima cura — про добро самої католицької церкви і її вірних навіть з пожертвуванням особистих інтересів священика-пароха, що безвідклично мусить підчинитися рішенню епископа і консульторів під загрозою канонічних наслідків непослуху. Maxima cura є надзвичайним засобом у католицькій канонічній процедурі, що ним на терені галицької греко-кат. провінції донедавна дуже рідко і виїмково користувалися, а який щойно в останніх часах вже частіше входить в уживання і то в усіх трьох наших епархіях. Метою того всього є завести серед духовенства дійсно військову карність, до якої шляхом звичайного канонічного процесу дорога доволі далека, а не раз і непевна при комбінації впливів ріжних політичних чинників, на чім переконався перед світовою війною хочби і сам станиславівський епископ о. д-р Хомишин зі спробою усунення з парохії коломийського пароха пок. о. д-ра М. Семенова, до речі — ряного москвофіла.

Між точками, які таксативно вичисляє декрет maxima cura, є й окрема точка — лиха слава — про пароха в парохії, яка шкодить інтересам церкви. Навіть якщоб та лиха слава не опиралася на обективних основах і була випливом пр. зручної аґітації чи демаґоґії, то оскільки вона є загальна і шкодить церкві, а не можна її негайно усунути — то епископ на основі постанов повищого декрету по переведенні передбаченого там поступовання може відкликати дотеперішнього пароха і парохію обсадити іншим священиком.

Нашою найбільшою національною журбою — справдішньою maxima cura — в Галичині є сучасна доля Лемківщини, що стала предметом карколомних експериментів у політичній, національній, шкільній і церковній — а навіть і у господарській ділянці. Ціль тих експериментів, що її ведуть послідовно наші противники, ясна. Є ним бажання цілковито відокремити Лемківщину від її національного і церковного материку у Східній Галичині і то в часі, коли щезає там дурман національного ренеґатства — москвофільство — і його рідний брат — дурман релігійного відступництва — православя, під животворним подувом українського національного відродження.

Зі всіх українських етнографічних земель колишньої австрійської займанщини Лемківщина, подібно як сусіднє Закарпаття у теперішній Словаччині (пряшівська епархія), була остан-

ньою, що найдовше перебувала в національному мракобісію. Винні цьому в значній мірі давніші греко-кат. церковні рішаючі чинники в Перемишлі, що довгі літа петрифікували фамілійний стан посідання кількох численних і впливових москвофільських священичих родів — Хиляків, Гнатишаків, Дуркотів, Копистянських, Сембратовичів, що обсівши найліпші парохії і маючи особисті впливи в Перемишлі, трясли цілою Лемківщиною. Здебільша кінчили вони гімназію на заході серед виключно польського середовища, не знали зовсім нашої історії літератури, а так само і московської, старалися зробити з Лемківщини тверду опоку, об яку мали розбитися филі української національної думки. Про цю тверду опоку згадує й Іван Франко у своїй політичній сатирі „Подорож Русина з бідою" словами:

„Приїхали до Сяноку.
Там Русь тверда, як опока,
І всі кричать мов на дур:
Русь от Сяна по Амур!"

Цю опоку темноти, заскорузлости, ренегатства і апостазії дуже поважно вищербила ще перед світовою війною діяльність гуртка наших свідомих громадян. Першим, що послідовно будив Лемківщину до українського національного життя був незабутній на Лемківщині пок. Василь Яворський з Нового Санча. Був основником філії „Просвіти" в Новому Санчі і перших читалень цього товариства по селах західної Лемківщини, був творцем і керманичем Лемківського Банку в Новім Санчі і творцем української бурси і греко-кат. церкви тамже. Словом, з Нового Санча зробив український бастіон, звідки крок за кроком випирано і ліквідовано москвофільство. У цій великій праці національного відродження помагав йому нечисленний гурток української інтелігенції, у першу чергу українське народне учительство майже поголовно під проводом шкільного повітового інспектора пок. Витошинського з Грибова та нечисленні там тоді одиниці зпоміж українського старшого духовенства як пр. о. Менцінський з Маластова, о. Омелян Константинович, парох Сянока, о. Д. Мекелита, тепер дрогобицький декан, а з молодших о. декан Дороцький, нині в Сокальщині і ще дехто.

Творча й успішна праця наших діячів на Лемківщині переляк ала на добре тодішніх керманичів галицького москвофільства і їх російських покровителів з урядових і церковних кол, що вважали цю закутину наших земель за свою найдальше на захід висунену твердиню. Поприз національне ренегатство почалася під патронатом згаданих кол акція за релігійною апостазією у формі московського православя. Появилися там православні священики зпоміж молодих галицьких москвофілів, вихованих в Холмі чи в Житомирі відомим архиеписк. Антонієм. Творили вони воюючу національно-політичну аванґарду не тільки московського благочестя, але недвозначно і самої офіціяльної Росії, що могла без більших перепон розпочати роботу в терені, маючи за собою опіку всесильних тоді в Галичині вшехпольських кругів. Розкрив те все вибух австрійсько-російської війни і ця чужа і ворожа нам акція скінчилася осінню 1914 р. трагічною смертю на основі присуду полевого суду одного з православних місіонарів — о. М. Сандовича.

Річ цікава. Великий Зрив Східної Галичини не минув безслідно і для Лемківщини. Так звана Лемківська Республика, створена головно заходами тамошніх керманичів москвофільства, заявилася зовсім недвозначно за національною і державною єдністю з Укр. Народньою Республикою у Східній Галичині, а східні частини Лемківщини в Сяніччині дали навіть активних борців за цю справу. Ярке світло на цю відрухову сполуку Західної Лемківщини з українським материком кинув політичний процес за державну зраду в Новому Санчі в 1921 р. проти керманичів Лемківської Республики, гарно описаний одним з оборонців д-ром Львом Ганкевичем на сторінках „Життя і Права".

Без сумніву, нормальний розвій Лемківщини привів би її до повного занику москвофільства і православя і на національному та релігійному полі запанувалиб там такі відносини, які є сьогодні у Східній Галичині.

Сталося інакше. Реституція державної самостійности Польщі і упадок російського царату як головного заборола московського православя та прихід до влади безпощадних ворогів кожної релігії — большевиків витворив нове положення як для православя, так і для його історичного суперника — ідеї церковної унії з Римом на українських і білоруських теренах у Польщі. Православна церква лишилася тут по духові і суті московською і віддана в кормигу московської єрархії є досі чужою для ісповідників цієї церкви — українців і білорусів. В додатку попала вона у цілковиту залежність від польського уряду як інструмент національно-політичних експериментів до польонізації українського і білоруського православного населення включно. Фактичним керманичем автокефальної православної церкви в Польщі не є православний митрополит у Варшаві — нині Дионізій, москаль з походження і переконання довоєнного царського автoрименту, але начальник виділу православної церкви в міністерстві В. Р. і П. О. — сьогодні гр. Потоцький, поляк і римо-католик та польські окраїнні воєводи з п. Юзефським на чолі.

Москва занявши з кінцем 18 ст. великі простори історичної Польщі по її упадку, заселені українським і білоруським народом, зачала послідовно переводити ліквідацію унії, яку на території Поділля, Волині і дальше на північ зліквідовано в 1839 р., а в Холмщині і Підляшу в 1875 р., де видну ролю в насильному навіть ширенні православя відограли галицькі москвофіли-священики, що покинувши унію, перейшли туди в допомогу московському царському благочестю. Це і є найкращим історичним доказом — потверджeним опісля в часі світової війни в Галичині нерідкими випадками апостазії, — що ментальність москвофільського гр. кат. духовенства вже у своїх основах виключає цілковито щиру відданість унійній справі. Галицький москвофіл і католик — це справді contradictio in adiecto!

Були всі дані до реактування унії, особливо там, де вона істнувала найдовше і де ще недавно українське і білоруське населення клало дійсні великі мученичі жертви в її обороні перед московським насильством. Та цієї унійної праці не допущено виключно з національно-політичних мотивів українського греко-кат. духовенства з Галичини і найбільшого сучасного подвижника унії — митроп. Шептицького. Унійну акцію взяв у свої руки польський епископат, почасти і краківські езуїти. Підляський рим. кат. еп. Пшезьдзецький одержав з кінцем 1923 р. відповідні інструкції з Ватикану, а в січні 1924 р. декрет з відповідними повновластями і з тим роком розпочинається т. зв. неоунійна акція на терені пятьох римо-кат. епархій — волинської, люблинської, підляської, пінської і виленської. Неоунійну пропаґанду ведено у зовнішніх формах московської синодальної церкви і здебільша у московській мові. Відкликано зовсім форми і методи вироблені греко-кат. церквою в Галичині, тому, що є це суто українська церква. Не помогли нічого й унійні зїзди в Пінську під проводом пок. еп. Лозінського. Не створено окремої епархії для навернених уніятів (а властиво двох — для українців і білорусів) і віддано їх під юрисдикцію місцевих римо-кат. ординаріїв, у яких лучником має бути апостольський візитатор галицький редемпторист титул. еп. о. д-р М. Чарнецький з тимчасовим осідком в Ковлі на Волині. Цілу справу ведеться під міражем Росії і тої національної катол. московської церкви східньо-славянського (синодального) обряду, якій ще в 1908 р. дав початки московський священик о. Зерчанінов і яка зовсім не вспіла розвинутися. Не багато досі допомогли і два виховні унійні осередки в Дубні на Волині і в Альбертині біля Слоніма на Білорусі, кермовані езуїтами східньо-славянського обряду. Не дав сили унійній пропаґанді і видаваний краківськими езуїтами поважний двомісячник „Оріенс", що стверджує з жалем його редактор о. Ян Урбан. Висліди десятилітньої неоунійної акції більше як мізерні, а причиною цього відсутність у ній українського або білоруського нац. духа. У теперішній формі є вона для них зовсім чужа, як чуже було і є московське православя.

Польська історіографія поставилася на загал негативно до історичної церковної унії, що досі лишилась тільки на терені Галичини, за нечисленними винятками як д-р Мих. Бобжинський, пок. д-р Осв. Бальцер. Не інакше ставиться до неоунійної акції і сучасне польське громадянство з причин національно політичного характеру. Протиунійні виступи в пресі і брошурах б. поліського воєводи Вл. Єсьмана, гр. Г. Лубєнського, пос. Мацкевича, Ю. Любецького і багатьох інших є цього найкращим доказом. На їх думку — для Польщі є куди корисніше православя від унії, в якійнебудь формі. Польський уряд зберігає резерву, з якої однак слідно, що і йому не по нутру неоунійна акція.

Щось зовсім інакшого обсервуємо на Лемківщині. З хвилиною, як почато неоунійну акцію на північно-східних землях, себто в 1924 р., розпочалася ударна кампанія московського православя на Лемківщину, кермована варшавською митрополією при явній симпатії польського місцевого громадянства і деяких офіційних чинників. Ґрунт був приготований гр.-кат. москвофільським духовенством і його зручно використали православні емісарі. До найбільшого напруження дійшла ця пропаганда в рр. 1928-9, виказуючи в останніх роках дуже помітний відплив, а тим самим і природне запикання апостазії.

З православної акції на Лемківщині рішився скористати хто інший. В цей спосіб видвигнено справу вилучення Лемківщини зпід юрисдикції перемиського греко-кат. ординарія-епископа. Не повезло зі створенням самостійного епископства і створено церковно-політичну паліятиву у формі апостольської адміністратури на Лемківщині і то — оскільки знаю — без згоди і проти волі Преосв. Коциловського. Заметушилася москвофільська верхівка і її відомі патрони, стараючись обсадити апост. адміністратуру своїм чоловіком — священиком москвофілом. Як кандидата вишукали військового духовника о. д-ра Нагорянського і його теж іменовано. Він однак, як особисто чесний, не приняв місії, не хотячи прикладати своїх рук до розбивання народу, з якого вийшов і до фактичного ослаблення греко-кат. церкви в Галичині.

Та вскорі знайшовся другий кандидат. Є ним о. д-р Василь Масцюх, парох в Горожанні Великій, пов. Рудки, колишній проф. богословія у богословській студії в Перемишлі, з переконання москвофіл. Про його особу і його діяльність в парохії появилися недавно на сторінках „Діла" обширні замітки у формі отвертого листа його недалекого сусіда, нашого визначного громадянина і посла п. Гринька Тершаківця і його парохіянина п. І. Добровольського. Зібрано на місці протоколярно обширний обтяжуючий матеріял, якого відпис переслано перемиському Ординаріятові. Ці оба громадяни публично закидують о. д-рові Масцюхові одну з найтяжчих провин — лихву, осуджену отцями церкви, християнсько-католицькою моралю і постановами кодексу канонічного права. Лихва, закинена публично о. д-рові Масцюхові і зовсім ним досі неопрокинена, творить ество провини зі ст. 268 обовязуючого в Польщі карного кодексу, за що передбачується кару до пяти літ вязниці або арешту. Лихва, якою зі шкодою своїх довжників-парохіян збогачується о. д-р В. Масцюх, є відома не тільки в його парохії і у найближчій околиці, але тепер і в цілому краю. Відоме і те, що брав він надмірні треби, а навіть велів собі платити за сповідь. Словом, з ідеального і почесного звання католицького священика зробив собі він дуже поплатне ремесло. Очевидно, своїм поведенням здобув собі загально не те лиху, але найгіршу славу і до нього, як пароха, можна і треба пристосувати всі ригори декрету maxima cura, як стосовано їх до інших, що мали за собою без порівнання меншу вину.

Самозрозуміло, що особа з такими особистими моральними кваліфікаціями — про національно-політичні вже не говорю — є persona indigna того, щоби заняти місце високого католицького церковного достойника-епископа. Для таких людей місце зовсім деінде!

Про події з церковної ділянки на Лемківщині знають варшавська нунціятура і Ватикан з обширного письменного меморіялу нашої відповідальної політичної репрезентації. Порушив їх теж і голова У. П. Р. пос. д-р Д. Левицький у своїй соймовій промові дня 6. ц. м. Знає їх мабуть докладно і апостольський візитатор, що перебуває тепер у Станиславові, о. Ян Гудечек, римський монах, по нації чех. Пізнав він і особисто о. д-ра Масцюха, що сам до нього зголосився, як і ті москвофільські круги (Ставропігію), що в окремій депутації шукали йому протекції і яку знайшли того ж дня на сторінках брукової „Ґазети Поранної".

Що зробить Ватикан з високими аспіраціями о. д-ра В. Масцюха, не знаю. Хочу вірити, що ті його аспірації ніколи не здійсняться, бо чейже найбільшою журбою — maxima cura — Ватикану є і буде не інтерес поодиноких каріеристів, тільки добро церкви і самих вірних.

Д-р Степан Баран.

Політика Італії.

Становище Італії до Югославії. — Італія Угорщини не покине. — Нічого квапитись до французької приязни. — Австрія єдина перешкода до італьо-німецької злагоди.

„Пешті Гірляп" з 6. XI. ц. р. приніс цікаву розмову свого кореспондента з „відомою італійською особистістю" так, що цю розмову можна вважати виявом офіційного становища Італії.

Розмова торкалася передовсім відношення Італії до Югославії. Смішно навіть і думати про те, (казав той італієць), що Італія бажає собі якихнебудь територіяльних здобутків на Югославії. Мусоліні був чейже першим представником італійського уряду, який запропонував Югославії пакт приязни між обома державами. Мусоліні теж ніколи не думав про опанування Австрії, він лише з погляду загально европейського інтересу жадає трівкої забезпеки повної незалежности Австрії. Італія не змагає теж до опанування Балкану, їй залежить лиш на тім, щоби на Балкані запанувала політична рівновага. Натяки югославянського міністра закордонних справ Євтіча в його останній заяві про надвласту Італії на Балкані торкалися, розуміється, Альбанії. На це може бути тільки така відповідь: може Югославія мати військовим союзником Францію, то може Альбанія бути військовим союзником Італії.

Що торкається зававжень про те, що Італія лишає Угорщину „на леді", то треба вказати на заяву Мусолінія, що Італія не покине Угорщини навіть після французько-італійського зближення. Італія хоче мати і надалі вільну руку. Не треба забувати про те, що Франція приступила до переговорів з Італією аж тоді, коли охололи італійсько-німецькі взаємини. Барту поступав в цій справі з великим, йому питомим, темпераментом. Його наслідник Лаваль вже з цим так не спішиться і Італія має час, бо досі вона обходилась без порозуміння з Францією.

На питання про становище Італії до Німеччини кореспондент „Пешті Гірляпу" дістає таку відповідь: Якщо Німеччина дасть Італії достаточну запоруку в питанні самостійности Австрії, то нема ніякої іншої перешкоди у відновленні приязних взаємин між обома державами. Крім австрійського питання нема між Німеччиною й Італією ніякого іншого непорозуміння. Коли говорити про наслідки марсельського атентату, то треба сказати, що все залежить від того, як хоче в цій справі поступити Югославія. Европа не бажає собі того, щоб марсельська подія довела до якихось міжнародніх комплікацій.

Стільки сказав угорському кореспондентові італійський політик. До цього варта ще додати голоси італійської преси з приводу візити Гембеша у Римі. Вся італійська преса добачує в цій візиті докази трівкої приязни між Італією й Угорщиною, а „Корієре деля Сера" додає ще при цьому таку увагу: „На італійській приязні можуть опертися й інші придунайські держави і не мусять боятися, що через те буде обмежена їхня самостійність. Італійська приязнь не є ніяким зобовязанням і вона не творить ніяких бльоків в Европі. Цю приязнь може приняти кожний, хто лише має чисті наміри".

Цікаво лише, чи істнує у світі держава, яка не є глибоко переконана, що сама вона має „чисті наміри"?! М-н.

Привид смерти у Тернополі.

Найвищий Суд у Варшаві відкинув касацію Олександра Литвина і Петра Флінти, засуджених за вбивство поліцая Йосифа Гловацького у селі Токах, повіт Тернопіль. На основі вердикту присяглих тернопільський трибунал засудив Олександра Литвина на кару смерти, Флінту — на досмертну вязницю. Оборонець засудженого Литвина вніс прохання до президента помилувати його. Коли президент не скористає з права ласки, Литвина повісять.

При всяких нагодах збирайте датки на мандрівні бібліотеки, які підуть на західні землі.

Українці й роковини відродження

чехословацької державної самостійности.

Прага, в листопаді 1934.

Як кожного так і цього року чехословацький нарід урочисто святкував роковини відродження своєї державної самостійности. Але цього року це свято мало якийсь специфічний, ніби глибший вираз, що відповідає духові й настроям сучасного моменту. Видно це було найліпше з гасел, під якими святкували цьогорічні роковини. Ось вони: вірність традиціям повстання відновленої чехословацької державности, співпраця всього чехословацького народу в республиці і поза її кордонами для спільного всенароднього й державного добра, осторога перед Ліпанами і забезпека миру та збільшення боєздатности народу.

„Вірність традиціям повстання відновленої чехословацької державности!" Під враженням цього гасла зроджуються у нас, українців, особливі почування. Наша думка летить на широкі лани України, до золотоверхого Києва, який став колискою першого чехословацького війська — „чеської дружини". Адже Михайлівський манастир, старий і німий свідок великої слави київського княжого престолу, став першим військовим табором і зародком нинішньої чехословацької армії, а на Софійській площі чеські добровольці складали присягу першому прапорові чехословацького війська, що або вернуться з ним до вільної й самостійної батьківщини, або зложать з ним свої голови на жертвеннику боротьби за волю.

Перефільмовуючи картини з життя чеської дружини, нам здається, що переживаємо події з життя України 1914 аж 1918 років. Перед нами вся Україна і на її тлі починає розгортати свої широкі віти здоровенна липа — самостійна чехословацька держава. Простори від Карпат по пінські болота і від Зборова й Тернополя по Бахмач — це терен кривавих, але славних змагань першого чехословацького війська, це підвалина чехословацької державности, випробована на твердім українськім граніті.

І вдумуючись далі у цей тернистий шлях, яким ішло чехословацьке державне відродження, ми бачимо перед нашими очима другу картину. Завистні сусіди не хотять бачити зродження вільної чехословацької держави і молода чехословацька армія з напруженням сил дає відсіч тим сусідам.

І в цьому місці наших споминів думка наша спиняється на словацьких полях, де побіч чехословацького вояка стоять рука в руку українські бескидські орли, помагаючи братньому народові в його тяжких хвилинах та освячуючи своєю кровю і своїм життям українську приязнь для нової молодої держави.

Нарешті перед нами картина теперішности. Непевна політична ситуація примушує кожний

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З 15. ЛИСТОПАДА 1934.

Д-Р [illegible] ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 23

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

В 1877 р. була російсько-турецька війна. Наші симпатії були очевидно по стороні Росії, яка билася за поневолених славян — болгарів і сербів. Зате поляки стояли дуже сильно за турками і формували навіть польський легіон, який мав іти до Туреччини битися з москалем. До цього легіону вербували також молодь по гімназіях. У Тернополі займався цим адвокат Жиліцький. З гімназистів далися звербувати: один поляк Туркул і два українці: Ляхович і згаданий вже вище Северин Бурачок. Та не заїхали вони далеко, бо лиш до Будапешту, звідки завернула їх поліція і притранспортувала назад до Тернополя. З цієї невдалої експедиції було між молоддю багато сміху.

До більших конфліктів між нами і польською молоддю не приходило. Один замітніший конфлікт зайшов був у 1877 р. Було звичаєм в Тернополі, що гімназійні ученики рік-річно влаштовували концерт на дохід убогої молоді. Брали в тім концерті участь і русини і поляки. В програму входили продукції і декламації польські та українські. Таксамо в обох мовах були друковані оповістки і програми. Все те було санкціоноване довголітньою традицією, та в тім році сталось інакше. До комітету, який мав займитися улаштуванням концерту, вибрано пятьох старших учеників: трьох поляків і двох русинів. З поляків були Фінкель, Закшевський і Покшевніцький, з українців я і Лошнів. Та поляки поставили згори умовину, що оповістки і концертові програми мають друкуватись лиш по польськи. Ми цьому рішуче спротивились; тоді поляки заарґументували тим, що якби мали бути і руські друки, то мусіли б бути ще й жидівські, бо в гімназії є жиди, таксамо як і русини. Ця арґументація збурила нас до живого. Ми вийшли із засідання комітету і повідомили про це товаришів русинів, які постановили не взяти участи в концерті. Поляки рішили, що обійдеться без русинів і вони самі влаштують собі концерт. Та дирекція була іншої гадки і казала нам погодитись, а коли до цього не прийшло, заказала концерт, який зовсім не відбувся. З польських членів цього комітету стали опісля два, Закшевський і Фінкель, професорами львівського університету; другий з них був ректором саме в році найгорячішої боротьби української молоди за університет і здемолювання авлі. Третій з них, Покшевніцький, залюбився в доньці Івана Наумовича, що був тоді парохом у Скалаті та під впливом тої родини перекинувся в москалі; він оженився з донькою Наумовича і за його протекцією дістав якесь місце в Росії, куди й виандрував. З Росії він вже більше не вернувся.

Інших непорозумінь на національнім тлі між молоддю в Тернополі не було. Взагалі відносини тоді не були ще дуже загострені. Між нами й польськими учениками заводилися особисті приязні звязки, які продовжувалися також в університеті та менше вже опісля в пізнішім житті. Ми, хоч ходили до польської гімназії, не чулися так дуже упосліджені. Національний дух був між нами сильний, солідарність велика і всі ми чулися в Тернополі на своїм ґрунті й на своїй землі та сміливо ставили чоло польщині, яка завдяки політичним відносинам росла чимраз більше на Поділлі і в Тернополі в гору. Ми не сумнівалися і вірили, що наша справа возьме верх, ми й не думали коритися, чи в якімбудь напрямі признавати вищість, або панування поляків.

У тім душевнім настрою скінчили ми гімназію і покинули Тернопіль. Тернопільська „Громада" лишилася на все найкращим періодом життя мого і моїх товаришів. Це був період романтизму, одначе він поклав основи для реальної діяльности в будуччині. Присяга, зложена в стодолі Кузьмовича, витиснула на моїй душі печать, яка не затреться до смерти.

(Далі буде).

нарід чуйно стояти на сторожі своєї волі. Вся чехословацька суспільність виступає одним суцільним фронтом, без ріжниці кляс і переконань, щоб манифестувати свою монолітність, готовість і чуйність на всі прояви внутрішнього й зовнішнього життя.

Ледви тиждень проминув від хвилини, коли з авторитетної української трибуни пролунала заява, що український нарід стає по боці оборонців чехословацької республики, в якої рямках найшла широкі можливости національного розвитку теж частина українського народу. А українська еміграція, яка є чехословацькій республиці, в цім серці славянщини, в заборолі демократії й огнищі миротворних змагань, найшла другу батьківщину, де вільно і спокійно може плекати всі свої культурні та громадські цінности, — заявила з цим свою повну солідарність та з приводу свята 28. жовтня побажала чехословацькій владі і чсл. народові дальшого найкращого розвитку чсл. держави, до якого приложить і свої скромні сили. Українська еміграція готова й надалі станути з усім чехословацьким народом плече об плече у всіх проявах його самостійного, національного й державного життя.

„АПОЛІТИЧНІ“ МОСКВОФІЛЬСЬКІ ЦЕРКОВНИКИ.

Комунізуюча „Земля і Воля“ подає подробиці про меморіял, який львівські москвофіли передали Апостольському Візитаторові о. Іванові Гудечкові. Делеґацію творили: сеніор Ставропигії Гулла, Сивуляк і д-р Крижанівський. Цілий меморіял — це реєстр скарг проти... нинішнього греко-католицького епископату та українських національних проявів на церковному ґрунті. Автори меморіялу не цураються навіть ролі поліційних донощиків, обвинувачуючи українське духовенство, що воно „надуживає проповідниці для політичних цілей“ Протестують теж наші „русскі“ проти „співання політичних пісень у церкві“ (яких?!), проти „українізації богослуження“ (може навіть проти української вимови церк.-слав. тексту), проти видаткування епархіяльних грошей на „світські цілі“ і т. п. Цікаво, що сміливість наших „русских“ у рахуванні на непоінформованість Апост. Візитатора дійшла аж до того, що вони жаліються на відкидання „русских“ кандидатів до духовних семинарій. Чи ті делеґати поінформували Апост. Візитатора, що галицькі москвофіли священики масово переходили в 1914-15 рр. на православя?! Чи завданням греко-католицьких духовних семинарій є випускати священиків, які відразу готові змінити обряд, коли тільки зміниться політична конюнктура?!

Жалувалися теж москвофільські делеґати на заборону здвигати т. зв. талергофські хрести. Чи ці хрести теж аполітичний вияв релігійних почувань, чи може саме 100-відсоткова політична імпреза, яка з Католицькою Церквою не має нічого спільного?! Адже навіть протест проти усунення слів „православні християни“ має в устах москвофілів політичний і протикатолицький характер! І вимога окремого епископа для лемків — теж політична — і самі москвофіли не істнували би, як якийнебудь чинник, колиб не політичні комбінації.

І навіщо тут бавитися в „аполітичних“ кириниників?!...

Успіхи Марії Сокіл у Берліні.

З німецької преси довідуємось, що наша співачка Марія Сокіл почала 1-го листопада гостинні виступи у відомому берлінському „Вінтерґартені“. Це велитенський театр на більш 2000 місць; у його програмі виступають майже виключно світові „атракції“. Із співаків виступали там м. і. такі як Джілі, Тавбер, Вера Шварц і ін.

Подаємо кілька уривків із німецької преси „Берлінер Цайтунґ ам Міттаг“, найбільше поширений берлінський щоденник пише:

„...Понад цілою програмою лунає чудовий голос: Марія Сокіл співає Верді й Ріх. Штравсса. Вона співає їх з найвищою віртуозністю та одночасно: спокійно, достойно й шляхотно...“ „12-Ур Блят“ пише: „...Виступ М. С. треба розглядати з погляду великого, глибокого мистецтва: як її металічний голос, так і музикальна культура і техніка виконання захоплюють у рівній мірі“. „Дайче Альґемайне Цайтунґ“: „...Хвилини виступу М. С. — це правдивий музикальний бенкет“... „Берзен-Цайтунґ“: „... М. С. здобуває з місця берлінську публику своїм виплеканим голосом і тонкістю виконання...“; „Дайче Цайтунґ“: „...М. С. розпоряджає голосом, з яким сьогодні рідкотрий другий може рівнятися...“

З ЖИТТЯ НАШИХ УСТАНОВ.

Загальні Збори Української Порадні для вибору звання у Львові.

Дня 10. листопада ц. р. відбулися Загальні Збори Української Порадні для вибору звання у Львові при вул. Словацького ч. 14. у власній домівці. Присутніх було 30 громадян, членів Порадні. Голова Порадні д-р Олена Степанів-Дашкевич відкрила Збори короткою промовою, подаючи присутнім порядок дня. Присутні на заклик голови вшанували повстанням з місць память померших членів Порадні в особах д-ра Івана Довбуша, основника й одного з найліпших працівників Порадні та д-ра Івана Крушельницького. Опісля м-р В. Ковальчук відчитав протокол з попередніх Зборів, що відбулися дня 27. листопада 1933. р. З черги інж. Лучишин, як секретар Порадні, відчитав звіт з її діяльности за час від 25. листопада 1933. до 10. листопада 1934. р. Управа Порадні у своїй цілорічній діяльности старалася по силам повести дальше внутрішньо-організаційну працю, себто придбати якнайбільше матеріялів для ведення психо-фізичних дослідів та інформативного матеріялу з обсягу шкільництва і звязаних з ним економічних проблем. Крім того Управа старалася вести також зовнішню пропаґандивну працю через уладжування рефератів та пресові публікації. Стараннями Управи й Секції Порадні в цьому році уладжено 8 прилюдних рефератів з ділянки психотехніки й педаґогіки. За цей рік Управа Порадні відбула 14 засідань та одно засідання колеґії фахівців, себто Президії, Управи й Секції Порадні. Для ведення систематичної праці в Порадні Управа заанґажувала з днем 1. лютого ц. р. спеціяліста-психотехніка в особі д-ра Всеволода Метельського. Порадня має тепер членів: 80 осіб фізичних і 13 осіб правних.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПООДИНОКИХ СЕКЦІЙ

1) Психотехнічна Секція. Ця Секція виділила зпоміж своїх членів окрему тестову комісію, якої завданням було стежити за правильним добором тестів та інших дослідних матеріялів. Опрацьовано іспити інтеліґенції, переведені методою Томсона в р. 1933. У всіх VI. і VII. клясах вселюдних шкіл „Р. Ш.“ у Львові переведено ріжні тестові іспити, з яких одержано тимчасові показчики норм психічних функцій. На підставі протокольних листків віденської і праської психотехнічної централі уложено й видруковано 1.000 примірників „квестіонаря“, призначеного до списування вступних протоколів з інтересантами, що звертаються до Порадні в справі вибору звання. В V., VI. і VII. кл. вселюдних шкіл „Р. Ш.“ у Львові п. Лідія Туркевич перевела анкету про літературні уподобання шкільної дітвори. — Підготовчо-організаційна праця Секції дійшла до того ступня, що при подаванні порад і психотехнічних дослідах над інтересантами можна було спиратися на тимчасово уставлених нормах поодиноких психічних здібностей.

2) Економічно-Статистична Секція. На початку звітового року Управа Порадні звернулася до Секції з цілою вязкою питань у справі інформацій про наш ринок праці і його господарське насичення з просьбою, щоб Секція найдальше до половини квітня ц. р. виготовила потрібні інформації. Члени Секції працювали в окремо розділених рефератах.

3) Секція фахового шкільництва. Заходами президії Секції зібрано в цьому році інформаційний матеріял про всі фахові школи в Польщі. В жовтні ц. р. члени Секції поміщували в пресі інформації про фахові школи. Секція взяла на себе обовязок зорґанізувати й вести бюро посередництва місць науки для реміснич термінаторів і торговельних практикантів. — Щоб могти помагати молоді приміщуватися на науку у ремісничо-промислових і торговельних фірмах, треба в першу чергу перевести докладну реєстрацію тих шкіл і навязати з ними живий контакт. Працю розпочато покищо у Львові. В тій цілі зібрано адреси (поверх сотки) львівських фірм та написано до них відповідні листи із залученням спеціяльних квестіонарів про запотребування термінаторів і практикантів.

4) Лікарська Секція. Найбільше праці при лікарських дослідах зробили: бл. п. д-р Іван Довбуш та д-р В. Щуровський. В цьому звітовому році лікарська Секція перевела свої досліди над 46 петентами.

Порадництво. Порадня давала письменні й устні поради в раннішніх годинах кожного буднього дня. Переведено повні психотехнічні досліди над 56 петентами та подано кінцеві поради щодо вибору звання. Крім того подано порад (без психофізичних дослідів) устних 84 і письменних 22, разом 160 порад та інформацій про фахові школи.

Інж. Лучишин подав вкінці касовий звіт Порадні за час від 15. XI. 1933. до 7. XI. 1934. Приходів було 975.10 зол., розходів 833.33 зол., сальдо 141.77 зол.

По звіті секретара д-р В. Метельський відчитав свій глибоко передуманий реферат про праці психотехніка.

В часі дискусії над звітом забирали голос дир. Ющишин та проф. Павлюх, який поставив внесок ухвалити абсолюторію уступаючому Виділові. Внесок принято одноголосно.

З черги комісія-матка предложила спис кандидатів до нового Виділу. Збори потвердили вибір у такому складі: д-р Олена Степанів-Дашкевич — голова, члени: д-р Хомин, ред. Тарнович Олександер, проф. Я. Кузьмів; заступники: д-р Петро Біланюк та інж. Пастернак.

Вибрана Управа Порадні доповнює свій склад, згідно зі своїм правильником, по одному відпоручникові від Українського Технічного Т-ва, Головної Управи „Рідної Школи“ та головами поодиноких Секцій.

Короткі внески й запити покінчили річево ведені Загальні Збори. Присутні розходилися з милим почуттям, що Управа працює раціонально над піднесенням та скріпленням цієї молодої наукової станиці.

Слід побажати новому Виділові найкращих успіхів у дальшій праці.

Один з присутніх.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ! Кожний українець обовязаний в цьому місяці зложити дрібну жертву на допомогу українським інвалідам.

РЕҐЕНТ ГОРТІ УСТУПИТЬ?

ПАРИЖ, 13. 11. ПАТ. „Ля Пресс“ повідомляє, що теперішній реґент Мадярщини Горті уступить уже 18. листопада ц. р. Його наслідником буде Альбрехт Габсбург.

Користайте з нагоди!

З приводу отворення курсів ручних робіт філією „Союзу Українок“ у Львові.

Як довідуємося із заінтересованих кругів, львівська філія „Союзу Українок“ улаштувала і надалі улаштовуватиме 3-місячні курси робіт трикотарських, шиття рукавичок та модерного коронкарства. Справа на перший погляд видаваласяб дуже проста і зайво булоб забирати голос на цю тему, якщоб наше жіноцтво хотіло цією справою щиро поцікавитися.

Під нинішню пору загальної крізи і безробіття старається товариство дати змогу нових заробітків нашому жіноцтву, що сидить здебільша дома, ждучи терпеливо на посади. От хочби й трикотарство. Скільки то наших безробітних панночок моглоб заробити собі тепер у зимовому сезоні роботою рукавичок, светерів, модерних пульоверів! Скільки то з них моглиб по скінченні курсу виїхати на село, звідки раз-у-раз чуємо голоси, щоб йому прислати вчительку, яка навчилаб дівчат ручних робіт, а молодиць „зварити щось по людськи!“ Не потрібно до цього скінчення кількох факультетів, треба тільки вміти заговорити до простого жіноцтва, порадити йому в його простих потребах — і „посада“ готова.

Мимоволі приходить думка, чому наше безробітне жіноцтво так мало цікавиться справами власної недолі, чому не шукаємо нових доріг, нових виглядів на будуче, чому не стараємося створити собі можливости прожитку?

Кожне село — це місце, де може найти „посаду“ інтеліґентна людина, а спеціяльно жінка. Село дуже радо прохарчує і дасть заробіток жінці, що прийде з простим серцем і головою повною ріжних порад, наук, яка захоче знання, набуте в місті, передати по простому для його вжитку. Передаючи фахове знання, робимо також велике суспільне діло, бо, підіймаємо село на вищий культурний рівень і закладаємо підвалини під домашній промисл. Трикотарство, коронкарство — це ділянки досі тепер на селі незнані і задля своєї продукційної дешевости можуть мати великі успіхи.

Оцих кілька слів кидаю під увагу всім заінтересованим.

О. Г.

СВЯТА 1-ого ЛИСТОПАДА.

УЖГОРОД.

В четвер, 1. листопада ц. р. відбулося в Ужгороді традиційне свято. Рано відправлено в катедральній церкві богослуження з панахидою за упокій полеглих борців за волю України, опісля на цвинтарі панахиду на стрілецьких могилах, а вечором відбулася святочна академія, в городському театрі. В програмі академії була промова надрадника д-ра Д. Стахури, соля: сопранове пані М. Кукурузової, фортепянове п-ні М. Затор, бандура інж. Куриленка, хор українських стрільців, діточий хор і хор „Бандуриста" та декламації. Хорами диригував інж. Д. Петрівський

Масові арештування у Варшаві.

ВАРШАВА, 13. 11. ПАТ. Поліція перевела тими в ночі ревізії в помешканнях розвязаної організації т. зв. О. Н. Р. і забрала кілька тисяч примірників нелегальної газети п. з. „Нова Штафета" та велику кількість летючок. Арештувала кількасот осіб

Новий уряд в Єгипті.

ЛЬОНДОН, 13. 11. ПАТ. Кріза в єгипетськім уряді закінчилася. За порадою шефа кабінету Зівера Паші король Фуад доручив створити Несімові Паші новий уряд. Несім Паша є за співпрацею з В. Британією та опозиційною партією Вафд.

Великий вибух пороху.

САН ФРАНЦІСКО, 13. 11. ПАТ. У копальні на острові Катиліна в архіпелягу Соломона вибухло 7.500 фунтів пороху підчас перевантажування з бляшанок до мішків. 7 робітників убитих, двох тяжко ранених. Один з робітників з горіючим убранням скочив до моря і таким чином врятувався.

11-літній король вертається до Англії.

ЗМІНА КОНСТИТУЦІЇ В ЮГОСЛАВІЇ.

ЛЬОНДОН, 13. XI. ПАТ. Преса повідомляє з Білгороду, що там плянують зміну конституції, яка вможливила би 11-літньому королеві Петрові вернутися до Англії, щоб далі вчитися в англійських школах

Впала комуністична станиця.

ШАНГАЙ, ПАТ. Згідно з віродостойними вістями після 6-літніх боїв упала комуністична станиця у верховинській частині середущого Китаю. Це столиця комуністичної китайської держави Джуїхім у провінції Кіянь-Сін, яку недавно здобуло Чан-Кай-Шекове військо. Розбиті війська уступають у безладі до провінції Гунан і Квай-Тунь. Перемогу над комуністичною державою треба приписати новітнім методам боротьби, а саме, що урядові війська користувалися летунськими атаками та блокадою.

Величезні зловживання.

РУЕН, 13. 11. ПАТ. Поліція арештувала 5 осіб, між ними директора і касієрку уряду публичних робіт у Руен за великі зловживання. Арештовані за 10 років програйнували 100 міліонів франків на шкоду держави

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ

— У Македонії викрила поліція трупи коло 100 осіб, яких вбили на приказ македонської революційної організації. Між вбитими є трупи жінок і дітей.

— У Ґенуї італійська поліція арештувала хорвата д-ра Міле Будака на домагання французької влади під закидом участи в убивстві короля Олександра.

— У Берліні кружляють поголоски, що міністр Райхсвери ген. Бльомберґ уступить. Його наслідником буде ген. Райхенав або ген. Фріч.

— У Мексику військо застрілило 5-ох повстанців, між ними ген. Гарція.

— В Еспанії уряд скасував цензуру преси.

— Бельгійський уряд подасться до димісії.

— Швеція, Голяндія та Італія задумують виповісти клірінговий договір з Німеччиною.

— В Атліско у Мексику дійшло до стрілянини між двома ворожими собі групами робітників. Один робітник убитий, багато ранених.

Закупно грамоти на позичку Рідній Школі по 25 зол. це так, як вкладка в банку. Ви вже закупили!

З природи й техніки.

НОВЕ ЧИСЛО „ТЕХНІЧНИХ ВІСТЕЙ".

На зміст 4. і 5. числа органу „Українського Технічного Товариства" складаються статті проф. інж. Л. Грабини про фотограметрію у Чехії, Словаччині та Закарпатті і доц. інж. Миколи Зайцева: „До питання стандартизації метод визначення „загального товщу в мілі", список публікацій (10) членів товариства, 4 рецензії чужомовних книжок, список технічних українських, технічно-господарський огляд і звідомлення „Українського Технічного Товариства".

На увагу заслугує список нових технічних книжок з ріжних ділянок, які можуть придатися кожному інженірові для поглиблення знання.

ЗАПОВІДНИКИ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

У лісах, що належать до маєтку Шляхтова-Щавниця гр. А. Стадніцького повстали два нові заповідники, а саме у місцевостях „Гулина" і „Каче". Оба заповідники це гірські ліси, що ростуть на стрімких збічах над Дунайцем. Ці ліси представляють високу наукову і краєвидну вартість тим більше, що вони положені біля відомої кліматичної місцевости Щавниці. Поверхня обох заповідників рівна 52 гектарам.

Третій заповідник повстав у східній Лемківщині, а саме у посілости гр. Ст. Потоцького у Команьчі під Душатином (Сяніччина). Річ у лісі, що зсунувся з гір у долину, де затопила його глибока вода.

РАДІОАКТИВНІ ДЖЕРЕЛА НА ВОЛИНІ.

Заходами Державного Ґеольоґічного Інституту зміряно недавно радіоактивність джерел у долині Случа, які бють з гранітових скель. Їх радіоактивність доходить до 31 одиниць Махого у селі Маренін та до 26 одиниць Махого у Заставю (гміни Людвіпіль).

Зате не потвердилися вістки про сильні радіоактивні джерела в околиці Хорова-Острога.

ДОСЛІДИ НАД ҐРЕНЛЯНДІЄЮ.

Американський місячник „Національний Ґеоґрафічний Маґазин" приносить цікаве справоздання пані Ліндберґ з лету панства Ліндберґів над північним Атлянтиком.

Як відомо, панство Ліндберґи вилетіли з Нового Йорку через Лябрадор до Ґренляндії, звідси до Ісляндії, Англії та Москви. Відтак перелетіши над Европою і Мароком дісталися вони до Дакар на західнім березі Африки, перелетіли до Бразилії і через Ґуяну, Гаїті себто Гіспаніолю, Кубу вернули до Нового Йорку. На увагу заслугує ґренляндський відтинок лету Ліндберґів. А саме вони перелетіли Ґренляндію двічи, один раз серединою острова, другий раз більше на півдні. Підчас лету вздовж східного берега острова побачили вони теж над фіордом Канґерлдлюґсуак, що його недавно відкрила британійська експедиція під кермою незабутнього Ваткінса, високі гори. Висоту цих гір оцінюють панство Ліндберґи на 12.00 стіп, себто коло 3700 метрів. Отже булиб це найвищі гори з відомих досі гір на цілім острові. Досі уважали найвищим шпилем Ґренляндії Мавнт Форель, на 3200 метрів високу гору теж на східньому березі острова.

ЕКСПЕДИЦІЯ ДО ОСТРОВА ІЛЬСМЕР.

Оксфордський університет зорганізував цього року англійську експедицію до острова Ільсмер в архіпелягу Франкліна (80. ступінь півн. ґеоґр. ширини на північ від Канади). Ведуть цю експедицію Е. Шеклетон, син відомого антарктичного подорожника, та д-р Н. Гемфріс. Завданням цієї експедиції є перейти гори Зединених Стейтів, дістатися до північної частини острова, званої краєм Ґранта (83. ст. півн. ґеогр. ширини), основно розслідити цей край та найти місця відповідні на летовища для майбутньої летунської комунікації у цих сторонах.

Експедиція виїхала з Льондону при кінці липня. Перезимує вона на острові, а щойно в 1935. р. розпічне свою головну атаку на північ. За рік експедиція хоче повернути до Англії.

ЩО ТАКЕ АНТІЛЯРВАЛЬ?

Італійський професор Альберто Міссіролі відкрив недавно новий знаменитий засіб проти комарів, що підчас укушення уводять до людської крови зарazні малярії. Цей засіб назвав Міссіролі антілярвалем. Є він значно дешевший від досі уживаних засобів, а також значно успішніший. Річ у тому, що новий засіб убиває поголовно личинки комаря, як вони ще пробувають у багонній воді тоді, коли давні засоби убивали лише переображених комарів. Проби, пороблені з новим засобом, виказали, що антілярваль нешкідливий для риб. За поборюванням малярії при помочі антілярвалю мав висловитися теж Муссоліні.

БОРОТЬБА З ЖОВТОЮ ГАРЯЧКОЮ.

Ґенеральний ґубернатор французької африканської кольонії Туніції заповів примусове щіплення усієї людности новим серумом проти жовтої гарячки. А саме проф. Ніколь, директор інституту Пастера в Тунісі, викрив успішне серум проти жовтої гарячки. Про свої осяги у цій ділянці реферував проф. Ніколь на засіданні академії наук у Парижі. З його справоздання виходить, що досі защеплено з успіхом нове серум аж 3 тисячам людей

ПОВОРОТ МІЖНАРОДНЬОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ З ГІМАЛЯЇ.

З Гімаляї повернули недавно учасники міжнародньої експедиції, що вибралася туди під кермою проф. д-ра Діренфурта. Осягом експедиції слід уважати те, що Діренфурт, його жінка та двох німців з Мінхену: Б. Гехст та Г. Ертль вилізли на найвищий шпиль масиву Кін Мері Пік (7775 метрів). На цім шпилі пробували згадані учасники з чверти години. Зате приступ на Гіден Пік (8068 метрів) покінчився невдачею тому, що не було відповідних носів.

ТУНЕЛЬ ПІД РІКОЮ МЕРСЕЙ.

У липні ц. р. передав англійський король до публичного вжитку підводний тунель під рікою Мерсей, який лучить два, положені по противних берегах цієї ріки міста: Ліверпуль і Біркенгед. А саме Ліверпуль, друга щодо значіння пристань Великої Британії, не мала досі безпосереднього дорогового получення з Біркенгед, що розложилося на противнім березі широкого на півтора кільометра устя ріки Мерсей, а через те й з півостровом Віррель, улюбленим прогульковим місцем ліверпульців. Комунікацію піддержували тільки пороми та електрична залізниця, що їздила своїм власним довгим на 1.6 км. тунелем. Зате перший дороговий міст над рікою находиться щойно 20 кільометрів дальше рікою вгору.

1922. р. зложено спеціяльний комітет, який доручив трьом відомим англійським інжинірам видати опінію у справі будови моста над рікою або тунелю під рікою Мерсей. Фахівці заявилися за тунелем. І дійсно у грудні 1925. р. розпочалася будова тунелю, яка тревала повних 8 і пів року. Власниками будови є міста Ліверпуль і Біркенгед. Будова коштувала більше ніж 7 міліонів фунтів (приблизно 18 міліонів золотих), з чого правительство покрило 2 і пів міліона фунтів, а решта має бути покрита припинишкою податків та оплатою за переїзд тунелем.

Тунель виходить в обох містах на найбільш оживлені частини міста. Крім цього тунель ділиться в обох містах на дві частини. Ці побічні тунелі ведуть до портових дільниць обох міст. Частина тунелю, що находиться справді під рікою довга на 1153 метрів, цілковита довжина головного тунелю рівна 3432 метрів, обох відгалужень 1200 м. так, що довжина цілої підземної будови рівна 4632 метрів, себто за кожний метер тунелю заплачено приблизно 35 тисяч золотих. Найглибше місце тунелю находиться недалеко ліверпульського берега: воно лежить 52 метрів нижче середнього рівня води.

Цілий тунель це неначе величезна рура, зложена із злитованих перстенів з литого заліза. Сеґменти цих перстенів виложено внутрі бетоном. На це дали ще верству цементу, відтак верству бітуменової емульсії, на це верству ґіпсу та політуру. Між скалу і металеву руру вполмпували цемент з піском. Промір головного тунелю рівний 13.42 метрів, промір бічних тунелів рівний 8,08 м. За годину може переїхати тунелем 4150 авт. Зате ні піхотинцям ні кінним запрягам не вільно користати з тунелю.

Підчас будови тунелю звернули спеціяльну увагу на вентиляцію тунелю. Її завданням є не тільки усунути з тунелю зужиті гази автомобілів, але теж запобігти поширюванню евент. пожежі бензини. В тій цілі вибудовано 6 додаткових вентиляційних будинків. Приміщені у них вентилятори помпують постійно свіже повітря до каналів, що находяться під їздою тунелю, та висисають зужите повітря з тунелю. Ці вентилятори можуть дати 71 тисяч шестистіяних метрів свіжого повітря на мінуту. Швидкість вентиляції залежить від автоматів, що записують у ріжних частинах тунелю кількість окису вугілля у повітрі. Усіми машинами та урядженнями тунелю кермує тільки один урядник, що порозумівається телефонічно з контрольорами, розставленими у ріжних місцях тунелю. Цей урядник має змогу ствердити моментально при помочі реєстраційного апарату скількість авт у тунелі. Щоби запобігти несподіванкам, 2160 електричних жарівок тунелю побирає електричний струм з 4 ріжних джерел.

А. Л.

Наші музичні болячки.

ДОБРОДІЙНІ КОНЦЕРТИ.

Маємо дуже багато і дуже ріжних болячок. На кожному полі, у кожній ділянці. Про них говоримо, пишемо, дискутуємо. Тільки „на музичному фронті“ ніби „без змін“. Тут чи там викочить якась академія, ювилей, ікслітття якоїсь установи чи інше „народне свято“ і все це з обовязковою „концертовою частиною“, яка здебільша має стільки спільного з даним „підприємством“, скільки китайська фільософія з минулорічним снігом.

Винятки рідкі; як приміром цьогорічна академія Союзу Укр. Адвокатів. Часом чуємо про „концерт“ для вшанування памяти такого-то (подумаєте музики? ні!) — поета, часом навіть громадського чи іншого діяча. Та найчастіше чуємо про „концерти“ на таку чи іншу „добродійну“ ціль якогось товариства, яке потрібує грошей, — отже „улаштовує“ концерт. Це — на думку даного товариства — найпевніше й найдешевше. Салю воно „повинно“ дістати задурно і виконавці „мусять“ виступати теж задурно, бож ціль концерту така висока, що ніхто не сміє відмовитись! А публика буде мусіти прийти. Щоби не прийшла на концерт на „таку“ ціль? Неможливе! Виключене!! Вправді недавно подібний концерт якогось іншого кружка „випав слабо“ (малощо не доплатили!), але це щось зовсім інше! „Їх“ товариству таке не може трапитись!

Але трапляється це й „їх“ товариству. В результаті: жаль до публики, яка давно перестала зворушуватись не тільки добродійними гаслами, але навіть добродійними концертами. Те саме з іншими концертами. Для вшанування памяті, з нагоди ювилею чи іншої „оказії“.

Чому? — спитаєте.

Відповідь нелегка. Тому, зачнемо — як кажуть наші селяни — „з кінце“ та поставимо питання: Як виглядають такі концерти, як концерти? Відповідь на те питання дали чи вже вище: публика перестає ходити на ті зборища з т. зв. музичними продукціями, які разом взяті або взагалі не є ніяким концертом, або поганим. Навіть тоді, коли поодинокі точки окремих виконавців можуть бути дійсно концертові. Подібно як те, що прегарні лякерові чоботи, червона краватка і фрак — ніколи не творитимуть гарного одягу.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ У НАС КОНЦЕРТИ.

Знову насувається питання, чому навіть ці добрі виконавці допускають до так зложених програм? В тім то й річ, що в більшости випадків саме виконавці не мають великого голосу в цій справі, бо до них майже ніколи не звертаються, щоби вони склали програму, тільки їх просять „виступити з (одною чи кількома) точками“. От вони і йдуть на естраду „з точками“, підібраними якнебудь, бо все одно нема чого „садитись“, бо й найкраща річ мусить пропасти серед „торговлі мішаними товарами“ — як називають музики такі збирані концерти. І мабуть мають рацію... До цього додаймо ще й матеріяльну сторінку справи. Аранжери і відвідувачі таких (добродійних чи взагалі) концертів, на яких виконавці виступають без заплати, — дуже часто не здають собі справи з того, що такий даровий виступ обходиться артистові подвійно, а то й потрійно дорого. До праці над собою для даного виступу треба ще додати ефективні грошеві видатки, такі як поправу, доповнення чи відсвіження одягу, необхідні дрібні видатки, що дає часом цілком поважну суму, головно у жінок.

Не порушую тут справи, такби сказати амортизації капіталу витраченого на довголітнє дуже коштовне навчання музики. Про це ніхто з наших артистів навіть не мріє! Одинокою формою цієї амортизації витраченого капіталу є майже виключно педагогічна діяльність наших артистів. Жити з виступів — це покищо недосяжна і в наших обставинах цілком нереальна мрія! Але до одного мають наші виконавці вповні оправдану претенсію: щоби наша суспільність здавала собі ясно справу, що заспокоювати свій музичний голод більш-менше примусовою появою артистів на однім чи двох „добродійних концертах“ це не тільки негідне назви „інтелігента“, але це такий самообман, що може фатально відбитись на загальному рівні нашого життя, з якого ніяк не можна відсунути музику. Але ту добру, плекану, розвивану музику, музику-мистецтво. Ту музику, яку у всіх культурних народів вважають за один із найважніших чинників духового життя і яка навіть є обовязковим предметом навчання в школі.

НЕ ТАК, ЯК У СВІТІ.

Ми маємо надто малий (майже ніякий) вплив на школу. Багато культурних станиць розвивається кволо через причини від нас не все залежні. І треба дійсно дивуватися, що одиноку ділянку нашого життя, музику, на якій ще тяжить рука, яка радо загальмувалаб усякий прояв нашого життя, що ми ту одиноку ділянку, так мало використовуємо як засіб самозбереження! Наші дійсні концерти світять пустками. В результаті їх чимраз менше, бо виконавці не всилі покривати постійні недобори. Наші музичні товариства сплять сном блаженних. Їх виділи є тої думки, що „вести“ музичні школи при них це зовсім досить для їх діяльности. При чому не рідко ця діяльність зводиться до повсякчасного зазначування ролі „працедавця“ супроти кваліфікованих фахівців-музик, яким, як працеємцям-вчителям нерідко відмовляють можливости якогонебудь впливу не тільки на загальне музичне життя, але навіть впливу на хід і розвиток навчання. Тимчасом, через повний застій у розвитку й пропаганді самого музичного життя, паде фреквенція в тих самих школах, якими вони так „піклуються“... Наші співочі товариства (якщо ще взагалі животіють!) тупцюють на місці. З одного боку кричать, що „нема що співати“, а з другого боку у наших композиторів лежать стирти невиконуваних, або мало виконуваних творів. Просто несамовито вражає факт, що один з наших чільних композиторів (д-р Зиновій Лисько) не діждався ніодного виконання якогонебудь свого хорального твору, хоча живе від ряду літ між нами!

ХАРАКТЕРИСТИЧНІ ПОДРОБИЦІ.

Брак фахових, за свою важку працю хоч мінімально винагороджуваних дириґентів, робить із членів хору „людей безперечно доброї волі та шляхотної охоти“, нерідко мучеників, яких не вчать, а яким вбивають поодинокі твори доти в голову, що їм це все осточортіє. Не диво! І та найкраща річ, коли її повторювати безконечно — набридне. Тому так часто чуємо голоси: давайте щось такого, що ми могли би зразу заспівати, щось лекшого. І тоді, разом з „дириґентом“ (який вже не мусить навчати річи, якої або сам не простудіював, або якої він просто не розуміє, або до неї якслід непідготовлений!) — тоді всі разом вертаються до літератури з „давно минулих часів“ і — дивуються, що люди або взагалі не йдуть на такий концерт, або, коли вже прийшли, то балакають „собі“. Коли їм звернути увагу на те, що перешкоджають іншим слухачам, вони направду обурюються на нетактовність... тих, хто прийшов на концерт слухати музику, а не на балачки чи на цукорки. Наш славний співак М. Менцінський розповідав раз про одне місто: „Як я співав голосно — публика говорила теж голосно, а коли я співав тихо — публика теж тихонько балакала. Дуже музикальне місто!“

Може таких цілих міст, у нас вже нема, але поодиноких таких „музикальних“ людей найдемо ще нині дуже багато.

Чому я про це все розбалакався? Чи на те, щоби відібрати людям решту охоти до музики? Щоби до краю зневірити їх в їх почннах? Ні!

Д-р Нестор Нижанківський.

(Докінчення буде.)

Заборона походів і маніфестацій у Франції.

ПАРИЖ, 13. 11. ПАТ. Рада міністрів затвердила зміст заяви уряду, яку відчитають у парляменті. Марш. Петена призначили членом Найвищої Ради Народньої Оборони і комітету, якого завданням координувати народню оборону. На засіданні ради міністрів рішено заборонити аж до відкликання всі походи і маніфестації у Франції. Уряд буде домагатися від палати послів, щоби всі свої засідання присвятила буджетові.

НОВИНКИ

— **Василь Гресяк, веде далі** свою кравецьку робітню, при вул. Сикстуській ч. 23. у подвірі III. сходи I. пов. 323 16-?

— **Відложення студентської анкети.** Тому, що городське старосто відмовило зголи на студентську анкету в неділю 11. ц. м., анкета відбудеться в найближчу неділю, т. є 18. ц. м. в тому самому часі та з такою самою програмою.

— **Курси робіт трикотарських,** шиття рукавичок і модерного коронкарства улаштовує Філія Союзу Українок. Вписи щоденно від год. 10—1. рано в домівці вул. Підвалля ч. 7, І.

— **Новий костел** побудовано в селі Підгородцях біля Сколього. На основі архиепархіяльного шематизму зперед двох літ у Підгородцях на кругло 2.370 мешканців живе 36 латинників. Посвячення костела відбудеться в найближчому часі.

— **Контроля цін вугля.** Оголошено розпорядок міністра промислу й торговлі з дня 2. ц. м. в справі контролі цін вугля при продажі на краєвий і заграничний ринок. Контролю виконує міністерство при допомозі виделегованих контрольорів. Всі копальні вугля мають до 15. кожного місяця вислати міністерству промислу й торговлі виказ проданого вугля в попередньому місяці з поділом на вуголь проданий безпосередньо копальнею та її торговельними організаціями. Кошти контролі устійнено у висоті 3/4 сотика від кожної тони вугля, проданої на внутрішньому ринку. Оплачують їх копальні або торговельні організації.

— **Зимові шкільні ферії.** Не зважаючи на ріжні заходи в справі зміни речинців шкільних ферій, міністерство освіти рішило задержати дотеперішні речинці у вселюдному та середньому шкільництві. Подібно як торік зимова перерва в науці триватиме від 22. грудня до 15. січня. Молодь має використати ці ферії на зимові спорти.

— **Почтові посилки за посвідкою відбору.** В останньому часі введено зворотні посвідки відбору при поручених і цінних листах, почтових і телеграфічних переказах та при пачках. В адресах тих посилок треба дописати слова: „До рук власних“.

— **Нові приписи про порядок на залізницях.** Міністерство комунікації видало розпорядок, що нормує порядок на залізницях. На основі тих приписів подорожним після сиґналу відізду не вільно всідати до потягу. Не вільно теж всідати або висідати, коли потяг у руху. Мужчинам понад 10 літ не вільно займати місця в переділах для жінок навіть за їх дозволом. В переділах для жінок і некурців не вільно курити навіть за дозволом співподорожних. З вагонів не вільно викидати предметів, що могли би зробити комусь шкоду на здоровлі або матеріяльну втрату. На залізничому терені не вільно без уповажнення робити фотографічних і фільмових знимок з винятком знимок осіб, що находяться на пероні або в потязі, що стоїть при пероні. Переходити, переїздити і переганяти звірята крізь залізничий шлях вільно тільки у призначених до того місцях і то в часі, коли вони не замкнені або не зближається потяг. Вступ на залізничі шляхи дозволений тільки залізничникам або особам, яких розпорядок окремо означує. Особи, яких поведення не відповідає приписам залізничого правильника, можна усунути із ждальні та інших стаційних приміщень. Вводити пси і ровери до ждалень і стаційних ресторанів або курити в ждальнях можна заборонити. Органам охорони залізниць прислугує право накладати гривни шляхом наглого карного наказу на кожного, хто нарушує залізничі приписи.

— **Будова електричної сітки в Бродах.** Управа м. Броди приступила до будови електричної сітки високої напруги з Бродів до Радивилова. Метою цієї акції є зелектрифікувати не лише Радивилів, а й ряд громад у дубенському повіті.

— **Вимушення чи клевета.** Перед станиславівським городським судом станув заступник начальника скарбового уряду акциз і державних монополів, референдар Ян Регнер. Закинено йому, що як скарбовий інспектор зажадав від підчиненого ревідента Трелі суми 500 зол. під загрозою, що перенесе його зі Станиславова до Калуша. Коли Треля не хотів зложити дома-

ганого окупу, дістався справді до Калуша на тірпу посаду. Після кількаденного побуту в Калуші зголосився у нього якийсь чоловік і заявив йому, що як зложить грошеву суму, якої домагається Регнер, то вернеться до Станиславова. Треля повідомив про це скарбову владу у Львові, яка розвела в цій справі доходження. Тоді Регнер заскаржив Трелю за клевету, одначе суд припинив справу проти Трелі, а тоді прокуратор вніс проти Регнера обвинувачення. Після переслухання обвинуваченого справу передано окружному судові.

— **З Берези Картуської** вернувся 2. листопада Василь Крохмалюк із Зборівщини.

— **Велика пожежа.** В селі Романівці пов. Радехів вибухла наслідком необережности з вогнем пожежа в загороді Семена Бойка. Вогонь перекинувся на сусідні будинки, наслідком чого погоріло 12 господарств. Будинки були обезпечені.

— **Злодій сам віддав футро.** Як ми вже повідомляли, львівська поліція звернула тернопільському воеводі Марушевському футро, яке йому вкрали біля гот. Жоржа у Львові. Справа ця представляється так, що до слідчого виділу привіз це футро фякер Йос. Белер. Він зізнав, що якийсь чоловік на вул. Крашевського дав йому клунок і сказав відставити до слідчого виділу, за що згори заплатив йому 2 зол. По отворенні клунка показалося, що то футро воєводи. Белера арештували аж до вияснення справи, бо його сконфронтують зі злодіями, щоб пізнав, від кого дістав футро.

— **Львівська хроніка.** Англійського віцеконзуля Айтгіта при вул. Потоцького обікрали вломники, забравши більшу скількість гардероби. Одного із злодіїв, В. Юрковського, арештовано на Вульці, як ніс украдене дамське футро та білля. — При вул. Тереси ч. 26 в сутеринах зачадилася родина робітника Василя Романова.— Дрогерію В. Ліпера при вул. Сапіги ч. 65 обікрали злодії, забравши товари вартости 1.500 зол. — Швець Кида від кількох тижнів вибивав шиби шевцеві Володиславові Дикому, а на стіні залишав ріжні написи з лайкою.

— **Краєва хроніка.** До крамниці Народньої Торговлі у Перемишлі вломилися злодії, розбили касу і вкрали кількасот золотих. — У „римській“ купальні в Станиславові вибух збірник нафти. Полумя обхопило 60-літнього робітника Василя Бадея, який серед страшних мук згорів. Вибух викликав переполох серед мешканців. — До комори Онофра Ноганди в Юськовичах пов. Бібрка закрався в ночі Василь Голосовський, а коли господар хотів його придержати, відрізав йому ножем пальці й часть руки. — У Станиславові приватний службовець із Гдині Ів. Грегоращук поранив кинжалом свою жінку, яка його покинула, а живе із станиславівським промисловцем. Грегоращука арештували.

— **Студент-вломник.** Станиславівська поліція арештувала Станислава Юштада зі Львова, бувшого студента техніки в Мітвайді в Голяндії. Юштад тому кілька літ виконав влом до бюр львівської політехніки й за це відсидів у вязниці. Як вийшов із вязниці став міжнароднім касовим злодієм. Засуджували Юштада по черзі суди в Відні, Чернівцях і Варшаві. На днях Юштад приїхав до Станиславова й тут вломився до бюра греко-кат. епископства та до хати багатого промисловця Ґольдштайна. В епископській касі не найшов грошей зовсім, а при вломі до Ґольдштайна Юштада арештували.

— **Продавали людям стерво.** Перед трибуналом окружного суду в Станиславові станули оглядач худоби з Вовчинець Веретка і торговці мяса Михайло та Ілько Дебенко, що пускали до консумції стерво. Веретка значив урядово мясо, що походило зі здохлого вепра, не оглянувши його перед убоєм, і признавав його пригожим до консумції, а Кашуба і Дебенко, які намовили оглядача до такого зловживання влади, це мясо продавали. Веретка засуджено на 2 роки вязниці (без припинення), а нечесних продавців по одному рокові вязниці.

— **Грабунки в Дрогобиччині.** На дрогобицького купця Ізаака Коха, що їхав 11. ц. м. до Стебника, напав у білий день озброєний опришок, що випав нагло з ліса, і наставивши до нього револьвер, зажадав видачі грошей. Стероризований купець видав 150 зол. та срібний годинник, після чого грабіжник утік до ліса. Сталося це на тій самій дорозі, де тому два тижні був напад на двох урядовців „Теспу“ зі Стебника.

— **Як у повісті.** В. Мартинюк, селянин з Крупичева на Волині, виеміґрував тому чотири роки до Канади. В селі лишив молоду наречену Н. Брецюк, прирікши їй, що возьме її до Канади, як трохи доробиться. І справді за чотири роки Мартинюк рішився оженитись і вислав лист, щоби приїздила. Відповіди на те довго не було, аж недавно повідомлено Мартинюка, що його наречена померла на червінку, яка шириться в кремянецькому повіті. Ця вістка так поділала на Мартинюка, що він збожеволів і його мусіли відставити до шпиталю.

— **З Польщі.** У Варшаві застрайкувало 4.000 робітників, занятих у перевозових бюрах, домагаючись обмеження часу праці до 8 годин.— На варшавській біржі впали в курсі цінні папери, наслідком чого біржеві спекулянти втратили коло міліона долярів.

— **Траґічна переправа крізь Дністер.** 8. ц. м. на березі Дністра в повіті Оргей почули пограничники стрілянину. Згодом причалило до румунського берега човно, в якому була ранена в руку жінка. Вона сказала, що разом з чоловіком і донькою хотіла втікти до Румунії, але побачили їх совітські пограничники і почали стріляти. Чоловік і донька вискочили з човна в в воду і не знати, що з ними сталося.

— **Вчив коней говорити.** Поліція у Варшаві занялася якимсь диваком, Антоном Паплевським, що хотів конче навчити коня людської мови. При науці маняк знущався над бідними звірятами й калічив їх немилосерно. В липні ц. р. одного коня мусів передати на лікування у ветеринарійній клініці. Тепер Ліга Охорони Звірят ствердила, що дивак покалічив другого коня, яким теж заопікувалася ветеринарійна клініка.

— **Балет між фабричними робітниками.** Читаємо у совітській „Правді“ з 6. ц. м.: „Робітники фабрики „Украбель“ у Києві створили балетовий гурток, що дуже сподобався робітникам. У гуртку вчать танців, ритмічної гімнастики і пластичних рухів. Проводить вправами артист київського театру ім. І. Франка“.

— **Ріжні вістки.** Повінь у Венеції залила нижчу частину міста з площею св. Марка; кілька старих башт розвалилося. — У Парижі помер у 73 р. життя американський фільософ Марк Джемс Болдвін, кревняк англійського державного діяча. — Польський уряд має намір заключити у Льондоні умову щодо позички, щоб купувати британські товари, головно авта. — На захід від Альжиру був землетрус; є великі шкоди. — Німецький пароплав „Бремен“ побив світовий рекорд, переїхавши від Шербурґу до Ню Йорку за 4 дні 15 годин 27 хвилин. — Американський архітект Мюс рішив вибудувати у Ню Йорку шкляний готель на 9 поверхів за ціну півтора міл. дол. — В японській копальні в Ґолькайдо при вибуху згинуло 37 вуглекопів.

Український народе! Памятай, що від Тебе залежить національна свідомість наших братів на далекому Сході і Заході, тому шли датки і дарові книжки на адресу Т-ва „Просвіта у Львові.

ДИВОГЛЯДИ.

ЯК БОРОНИТИСЬ ПЕРЕД ПОТОПОМ.

У Тексасі повстала 2 тижні тому нова релігійна секта. Заснував її „брат Єзекиїл“, який називає себе безсмертним пророком. Проповідує він недалекий потоп. Перед потопом треба спасатись. По американському виглядає це так: Пророк заснував акційне товариство і продає акції по 100 долярів. Кожний хто має таку акцію, має право на місце у ковчезі. Ковчег, який почне будувати нова секта, матиме 300 метрів; увесь з металю і з комфортом. Електрика, центральне огрівання, спільна їдальня, каплична, навіть дансінґ.

Людей у Тексасі, що бояться потопу, багато. Вже розкупили акцій на 100.000 долярів. А потоп недалеко, бо заповіли його від 19. до 26. квітня 1935. Брат Єзекиїл жде на потоп у Льоредо. Це місто на самому кордоні. Думає пророк над тим, чи будувати другий ковчег, чи чкурнути через кордон із капіталом. Не виключене, що скаже цей святець своїм вірним, щоби вчились правди.

ЧИ ШІЛЄР БУВ ГІТЛЄРІВЦЕМ?

10. ц. м. святкували у Німеччині 175-ліття уродин Фридріха Шілера. Святкують його (зовсім поважно) головно як автора двох творів „Розбійників“ і „Пісні про дзвін“. Державні історики літератури пробують доказати, що Шілер був... першим націонал-соціялістом. Більшість своїх пєс написав він на чужинні теми: „Марія Стуарт“ — англійська, „Змова Фієско“ — італійська, „Дон Карльос“ — еспанська, „Вільгельм Тель“ — протинімецька, „Деметріюс“ — російська. Тільки „Розбійники“ рідні. І „Дзвін“, головно тоді, коли дзвонить таким тоном, як кажуть націонал-соціялісти.

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евгенія Кисілевська-Ліщинська, дружина священика, упокоїлася в Бозі дня 5. XI., принявши Найсвятіші Тайни, в 26 році життя. Похорони відбулись дня 7. XI в Витвиці на місцевий цвинтар. Вічна Ій Память!

—o—

Дописи.

КАЛУШ.

Новий адміністраційний поділ калуського і долинського повіту. Від близько року кружляють поголоски про новий адміністраційний поділ повітів Калуш і Долина. Останніми часами повторюють уперту поголоску, будьто би до Калуша мала бути прилучена половина долинського повіту разом із Долиною, Рожнітовом і Перегінськом. Друга частина цього повіту враз із містечком Болеховом припалаб до Стрия, який разом із прилученим перед кількома роками скільським повітом, став би найбільшим повітом у Галичині. У звязку з новим поділом перейшов би до Калуша окружний шкільний інспекторат, який щойно минулого року перенесли туди з Калуша (о ощадносте!). Та скільки в тих поголосках правди, невідомо. Зрештою — поживем...

6-тижневий ветеринарійно-господарський курс у Струтині-Нижному. Спільними зусиллями філії „Сільського Господаря" в Калуші, Районової Молочарні в Рожнітові і Повіт. Союзу Кооператив у Калуші відкрито з початком „листопада ц. р. в Струтині Нижному 6-тижневий господарсько-ветеринарійний курс для підготови молоч. контрольорів-асистентів та оглядачів худоби. На курс прибуло ок. 30 учасників, які походять із дооколичних підгірських і гірських сіл долинського й калуського повіту. Кружок „С. Г." в Струтині Нижному подбав за відповідні мешкання для курсантів та про спільну кухню. На курсі викладатимуть: інж. Дубрівний про годівлю худоби, управу лук і садівництво, д-р вет. Моспанюк про гігієну домашніх тварин і контролю молочности, ревізор Павлик про ведення книг, п. Пісецький рахунки й українську мову, а п. Савчинський про молочарство.

Влом до кооперативи. Минулого тижня вломилися злодії до крамниці споживчої кооперативи „Воскресення" у Станьковій, калуського повіту та заграбили звідтіля товару на 700 зол. Злодіїв досі не зловили.

Новий український лікар. У Калуші відкрив лікарську канцелярію д-р Ів. Ремешило. Буде це вже пятий лікар-українець у тому місті. Цікаво, що в сусідньому місті Долині нема досі ніодного лікаря-українця, бо одинокий тамошній лікар-українець покинув це місто перед кількома літами мабуть через брак засобів до життя. Пунктом амбіції долинщан повинно бути стягнення хоч одного лікаря-українця до свого міста та відповідна його підтримка. На брак лікарів не можемо жалуватися, а з преси довідуємося, що навіть по наших більших селах осідають молоді лікарі і там якось живуть.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Вшанування заслуг пок. д-ра Теофіля Кормоша. В неділю 28. жовтня ц. р. вшанувала перемиська громада великі заслуги д-ра Теофіля Кормоша, свого загально відомого діяча, відкриттям його погруддя, долота артиста Павлуся, в салі Народнього Дому, якого він був творцем. На свято зложилися: промова о. Комарницького, голови Надзірної Ради Народнього Дому, який зясував заслуги д-ра Кормоша для здвигнення Нар. Дому, хори: жіночий перемиського „Інституту для дівчат", хлопців-гімназистів і „Перемиського Бояна", ширший реферат про життя й заслуги д-ра Т. Кормоша для Перемишини і всієї Галицької Землі проф. Д. Коренця та привіти, а саме: посла д-ра Вол. Загайкевича від УНДО і Перемиської Землі, виголошений з питомою йому красорічивістю, від перемиських установ і від бувшого перемиського діяча д-ра Д. Стахури. Свято закінчено відспіванням національного гимну. Відбулося воно в гарно обновленій салі Нар. Дому, яка, позбувшись кіна, має відтепер служити виключно народнім цілям. Публика виповнила цілу салю, а бачили ми між нею побіч представників усіх кол перемиського громадянства також делегатів львівських установ в особах сеньора д-ра Степана Федака, сенатора Юліяна Павликовського і посла Остапа Луцького. В святі взяла участь ближча і дальша рідня Покійного, зокрема вдова Покійника п-і Олександра Кормошева і його брат та довголітний співробітник, о. Омелян Кормош. Ість.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Іван Горишівський: „СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ". Історична картина з життя львівського братства в XVII. в. Львів, 1934. Накладом Т-ва „Просвіта". Стр. 100. Форм. 8-о.

Klaudjusz Hrabyk: NOWE DROGI W POLITYCE NARODOWEJ. Lwów—Warszawa 1934. Str. 112. 16-o.

ЖУРНАЛИ.

„НИВА," часопис присвячений церковним і суспільним справам. Рік XXIX. ч. 10. Львів, жовтень 1934.

„НОВА СКИБА," вістник філії „Сільського Господаря" в Луцьку. Рік II. ч. 10.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 14. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік".

Четвер, 15. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік". Абонамент Або неважний.

Театр Ріжнородностей.

Середа, 14. XI. год. 7·30 веч. „Під призусовою управою".

Четвер, 15. XI. год. 7·30 веч. „Під призусовою управою".

Кіна.

АПОЛЬО: Друга частина „Нуждарів" „Париж у вогні".

АТЛЯНТИК: „Маскарада".

ВАНДА: „Ярмарок кохання", „Чудотворець".

ҐРАЖИНА: „Марія" (Анна Беля), „Приблуда".

КАСІНО: „Танок кохання".

КОЛІСЕЙ: „Танцюристка з Шикаґо" ревія „Пекло".

КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Галь).

МАРУСЕНЬКА: „Весняна парада" (Франціска Галь), ревія: „Веселий поя".

МІРАЖ: „Джанні Гергард", „Що раз вище" (Гарольд Льойд).

МУЗА: „Кіт і скрипка", „Кохає, любить, шанує",

ПАЛЯС: „Що мій чоловік робить у ночі".

ПАН: „Цісарські лови" (Лео Слєзак) і ревія „Гуляй душа".

ПАСАЖ: „Новітній Робінзон" і ревія.

РАЙ: „Чи Люцина це дівчина".

СВІТ: „Колиб я мав міліон", „Тайна звіринця".

СОНЦЕ: „Дівча з гір" і ревія.

СТИЛЕВЕ: „Передмістя" і ревія „В семім небі".

УТІХА: „Жінка під контролею" та ревія.

ХИМЕРА: „Іх Ексцеленція цілує" (Джан. Гейнор, Анрі Гара).

Закордонне радіо.

Середа, 14. лютого 1934.

Відень (506,8) 17·05 Сучасна музика, 22·10 Концерт, **Кошиці** (259,1) **13·35, 17·05 Авд. для Закарпаття, Мор. Острава** (260,5) 18·20 Гармонія, **Прага** (470,2) 10·15 17·55 Концерт, 11·05 Сальон. музика, 20·05 Спів, **Париж** (1648) 13·30, 21·00 Концерт, **Мадрид** (274) 19·00 Спів, **Рига** (514,6) 17·40 Лотиські пісні, **Берлін** (356,7) 12·00 Популярна музика, 16·00 Концерт, 21·00 Симфонія ч. 2. А. Бріннера, **Франкфурт** (251) 15·15 Пісні, **Ляйпціґ** (382,2) 18·00 Камер. муз., **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти **Москва** (1724) ВЗСПС (747) 16·30 Совітська музика (Україна) Опера Чічки, 17·25 Опера, **Будапешт** (550,5) 12·05, 22·15 Циг. музика, 19·30 „Мадам Батерфляй" оп. Пучінія, **Міляно** (368,6) 11·30 Тріо, 13·10 Камер. орх., **Рим** (420,8) 17·10 Квінтет, 20·45 Опера.

Четвер, 15. листопада 1934.

Відень (506,8) 15·50 Концерт, 18·00 Квінтет форт. Ґ-моль Мілер-Германа, 20·00 „Вікторія та її гузар" оп. Абрагама, **Братислава** (298,8) 17·20 Арії з іт. опер, **Кошиці** (259,1) 13·35, 18·50 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 17·20 Пісні, **Париж** (1648) 15·30 Концерт, **Мадрид** (274) 22·00 Спів, **Берлін** (356,7) 17·40 Італ. оп. дуети, **Франкфурт** (251) 19·50 Пісні в супр. лютні, 22·30 Енсенові пісні, **Гамбург** (331,9) 23·40 Пфіцнерові пісні, **Ляйпціґ** (382,2) 18·20 Військ. концерт, **Мінхен** (405,4) 20·10 „Марія Стюарт" траг. Шілєра, **Будапешт** (550,5) 12·05 Сальон. орх., 17·35 Циг. музика, 19·05 Спів, **Міляно** (368,6) 20·45 „Сорока-злодій" оп. Россінія, **Рим** (420,8) 17·00 Вок.-інстр. концерт.

Львівське радіо.

Середа, 14. лютого 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Твори Чайковського з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Пять хвилин вітру від моря, 15·58 Сільва рерум, 16·00 Концерт камер. орхестри, 16·45 Для старших дітей: „Бої серед звірят", 17·00 Скрипка, фортепян, 17·25 Міжнар. зїзди жінок, 17·35 Арії, пісні, 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·15 Концерт хору, 18·45 Розвиток форм закорд. торговлі, 19·00 Мельодії з звуковиків (гр. пл.), 19·20 Акт. балачка, 19·30 Серенада й тема з варіяціями Т. Блюмера оп. 34, на тр. інструменти, 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Міцкевичівський вечір (із Вильна), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 Зима ловця (в англ. мові), 21·40 Віольонч. ресітал у супр. форт., 22·15 Концерт орхестри (у програмі Грушко: Вязанка українських пісень), 23·05 Танк. музика.

Четвер, 15. листопада 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10, Про старе Вильно (для молодших дітей), 12·30 Музика, спів, 13·00, 13·10 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Сальон. музика з гр. пл., 16·30 Форт. ресітал, 16·45 Лекція фр. мови, 17·00 Театр Уяви: „Ганка шукає дороги до щастя" ком. Деневіни, 17·50 Листи та програми, 18·00 Сільва рерум, 18·05 Балачка з Гуяімом (фейл.), 18·15 Концерт: Бетовенові сонати, 18·35 Віольончелеві твори (Ґасп. Касадо, гр. пл.) 18·45 Що читати (поет. новини), 19·00 Хор. співи (гр. пл.), 19·20 Акт. фейл. 19·30 Сальон. муз. з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Легка музика, спів (Гр. Турнай), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф. орх., форт., 21·45 Погляд на світ (фільософ. культура), 22·15 Лекція танку, 22·35, 23·05 Танк. музика, 22·45 „Шопенів фортепян" Кипр. Норвіда (рецитації, форт.),

Читайте „Діло"!

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.28 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·59, Париж 34·91·50, Берлін 213·30, Ціріх 172·25, Амстердам 358·15, Прага 22·13, Італія 45·38, Нюйорк кабель 5·30 1/2, Нюйорк чеки без трансакцій.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·70—82·20, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	Підволочиська від—до	Львів від—до
Овес од. незам. 473	13·25—13·75	15·25—15·75
Овес од. незам. 459	12·50—13·00	14·50—15·00
Овес од. легко зам.	11·50—11·75	13·50—13·75
Овес зб. легко зам.	11·00—11·25	13·00—13·25
Овес одноцід. зам.	10·00—10·25	12·00—12·25
Овес збірн. зам.	9·75—10·00	11·75—12·00
Кукурудза краєва	16·00—16·50	
Фасоля краса	16·00—16·50	
Горох Вікторія	40·00—45·00	
Горох польовий	22·00—25·00	
Горох зелений	25·00—27·00	
Горох Фольґера	27·00—30·00	
Бобик	12·00—12·50	
Сімя конопляне	25·75—33·00	
Просо краєве	13·00—14·50	
Мак синій	40·00—45·00	
Мак сивий	34·00—38·00	
Висівки ячмінні	8·00— 8·50	
Пшоно	29·50—31·00	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в днях 13. і 14. листопада ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла десерового	2·10 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і сметану вдержана, на молоко і яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 14. листопада ц. р. не купує ніякої птиці аж до відкликання.

ОГОЛОШЕННЯ.

Звичайні Загальні Збори

Видавничої Спілки „ДІЛО" кооперативи з обм. пор. у Львові відбудуться в пятницю, дня 30. листопада 1934. в год. 5. попол. в льокалі редакції „Діла" Ринок 10. II. пов. з таким денним порядком: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2. Звідомлення з діяльности за рік 1933/34. 3. Звіт Контрольної Комісії. 4). Розділ чистого зиску або покриття втрати. 5. Внески і запити. — Якщо в означеному часі не явиться приписане число членів, то Збори відбудуться о одну годину пізніше без огляду на кількість приявних членів. Річні замкнення й біланс виложені в льокалі кооперативи для перегляду членами. **Надзірна Рада.**

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.